

Greek Social Issues

11-2016

**Το κοινωνικό
κεφάλαιο
στην Ελλάδα:**

Δείκτες συμμετοχής
και κοινωνικής
εμπιστοσύνης
των πολιτών

2015

Ημερομηνία δημοσίευσης
18/2/2016

www.publicissue.gr

Η Public Issue ιδρύθηκε το 2001.

Εξειδικεύεται στην πολιτική και εκλογική έρευνα κοινής γνώμης, στην κοινωνική έρευνα, στην έρευνα Μέσων και στην έρευνα συμπεριφοράς καταναλωτή.

Είναι μέλος της WAPOR (World Association for Public Opinion Research), της ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research) & του ΣΕΔΕΑ (Σύλλογος Εταιρειών Δημοσκοπήσεων & Ερευνών Αγοράς).

Στοιχεία επικοινωνίας

Λεωφόρος Βασιλέως Κωνσταντίνου 16, 116 35, Αθήνα, t: +30 210 7575000, f: +30 210 7575100,
w: www.publicissue.gr, e: info@publicissue.gr

Πηγή: Βάση Ερευνών Public Issue, 2001-2015, Πανελλαδικές τηλεφωνικές έρευνες γενικού πληθυσμού

Κοινωνικό κεφάλαιο: Συμμετοχή & εμπιστοσύνη

Τα τελευταία 7 χρόνια, η Ελλάδα βρίσκεται στη δίνη μιας σοβαρής οικονομικής κρίσης, η οποία έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τη ζωή των πολιτών, προκαλώντας πρωτοφανή αβεβαιότητα σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Τα εισοδήματα και το βιοτικό επίπεδο έχουν συρρικνωθεί, η ακρίβεια και η ανεργία έχουν αυξηθεί δραματικά, η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός απειλούν περίπου το 1/3 της κοινωνίας (36%)¹. Επιπλέον, οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν από τις ελληνικές Κυβερνήσεις και την Ευρωπαϊκή Ένωση για την αντιμετώπιση της κρίσης αποδείχτηκαν εντελώς αναποτελεσματικές, αφήνοντας τους πολίτες έκθετους σε έναν κυκεώνα μεταρρυθμίσεων και περιορισμού των κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων τους.

¹ Eurostat (2014), <http://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>. Η Ελλάδα βρίσκεται στην 5η υψηλότερη θέση μετά την ΠΓΔΜ (43,2%), τη Σερβία (43,1%), τη Ρουμανία (40,2%) και τη Βουλγαρία (40,1%).

Greek Social Issues

Σε μια τέτοια συγκυρία, είναι σημαντικό για τα άτομα να αναπτύξουν μηχανισμούς άμυνας και να ισχυροποιήσουν τους αμοιβαίους δεσμούς κοινωνικής υποστήριξης. Με άλλα λόγια, είναι σημαντικό να αυξήσουν αυτό που ορίζεται στις κοινωνικές επιστήμες ως «**κοινωνικό κεφάλαιο**».

Ο Pierre Bourdieu στο κλασικό έργο του “The forms of capital” (1986) ορίζει το κοινωνικό κεφάλαιο ως ένα άθροισμα πόρων που αποκτά το άτομο από τη συμμετοχή του σε (περισσότερο ή λιγότερο) θεσμοθετημένα δίκτυα αμοιβαίας γνωριμίας και αναγνώρισης. Αντίστοιχα, ο πολιτικός επιστήμονας Robert Putnam, στο “Bowling alone: America's decline Social capital” (2000), αναφέρεται στα οφέλη που αποκτούν τα άτομα, από τη συμμετοχή τους σε κοινοτικές ομάδες και εθελοντικές οργανώσεις, καθώς και από τη συχνή κοινωνική επαφή τους με οικογενειακά μέλη, φίλους, και γείτονες. Παραδείγματος χάριν, η συμμετοχή των πολιτών σε επαγγελματικούς συλλόγους και πολιτικές οργανώσεις βοηθά τη μεταξύ τους συνεργασία, τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων και την προώθηση των κοινών συμφερόντων τους. Σε κοινωνικό επίπεδο, η συμμετοχή σε εθελοντικές ομάδες και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις λειτουργεί άλλοτε ως «ασπίδα» για την προστασία των πιο ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και άλλοτε ως «μοχλός πίεσης» απέναντι στις πολιτικές των κυβερνήσεων. Επίσης, σε προσωπικό επίπεδο, οι υγιείς κοινωνικές σχέσεις με συγγενείς και φίλους προσφέρουν στα άτομα συναισθηματική ισορροπία, αλλά και πρακτικά μέσα που διευκολύνουν τη συμβίωση. Βεβαίως, απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου είναι να υπάρχει εμπιστοσύνη στους ανθρώπους και αίσθημα αλληλεγγύης.

Greek Social Issues

Η έρευνα της Public Issue

Καταρχάς, είναι απαραίτητο να διευκρινιστεί ότι η έννοια του «κοινωνικού κεφαλαίου» παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες ως προς την οριοθέτηση και τις δυνατότητες εμπειρικής καταγραφής². Διεθνώς, οι περισσότερες έρευνες καλύπτουν θεματικά τουλάχιστον δύο (2) άξονες, οι οποίοι χρησιμοποιούνται και στην παρούσα ανάλυση:

I. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

- Συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, κυρίως σε επαγγελματικές οργανώσεις, πολιτικά κόμματα και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- Συχνότητα κοινωνικών επαφών, κυρίως με συγγενείς και φίλους.

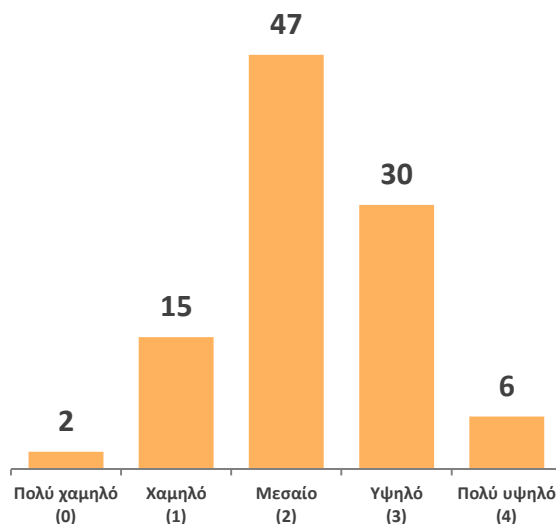
II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

- Γενικό αίσθημα εμπιστοσύνης στους ανθρώπους.
- Ύπαρξη υποστηρικτικών προσώπων, στα οποία το άτομο μπορεί να απευθυνθεί όταν αντιμετωπίζει δυσκολίες ή προβλήματα.

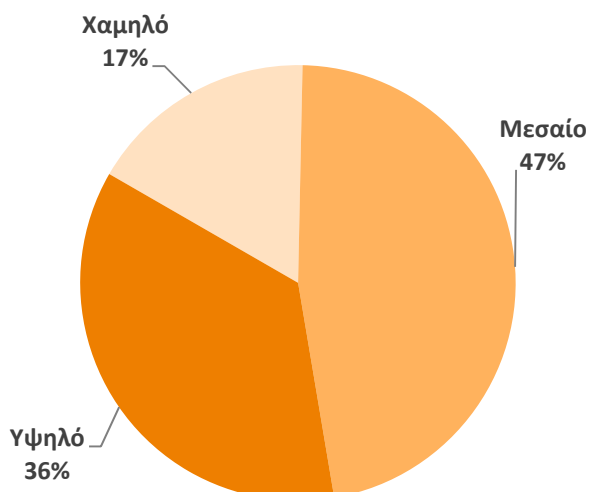
Σύμφωνα με τις αθροιστικές απαντήσεις των ερωτώμενων στους παραπάνω άξονες, κατασκευάστηκε η μεταβλητή του κοινωνικού κεφαλαίου (constructed variable), με τιμές από 0 έως 4, όπου 0 σημαίνει «πολύ χαμηλό», 1: «χαμηλό», 2: «μεσαίο», 3: «υψηλό» και 4: «πολύ υψηλό» κοινωνικό κεφάλαιο.

² βλ. ενδεικτικά, Λιναρδής Α., Κουσουλή Μ., Σταθογιαννάκου Ζ. (2012), *Μία bottom – up διερεύνηση των διαστάσεων του κοινωνικού κεφαλαίου*, Αθήνα: ΕΚΚΕ, Κείμενο εργασίας 2012/25 και Scrivens K. and Smith C. (2013), "Four interpretations of social capital: An agenda for measurement", *OECD Statistics Working Papers*, 2013/06, OECD Publishing.

Δ.1 Κλίμακα κοινωνικού κεφαλαίου (5θέσια)

Δ.2 Κλίμακα κοινωνικού κεφαλαίου (3θέσια)

Greek Social Issues

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Από τα αποτελέσματα της έρευνας, προκύπτει ότι η πλειοψηφία των Ελλήνων (47%, σχεδόν 1 στους 2) διαθέτει «μεσαίου» βαθμού (2) κοινωνικό κεφάλαιο, δηλαδή ικανοποιητική πρόσβαση σε κοινωνικά δίκτυα συμμετοχής ή υποστήριξης. Υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο (βαθμοί 3-4) διαθέτει το 36% (περίπου ο 1 στους 3), εκ των οποίων «πολύ υψηλό» (βαθμός 4) το 6%. Πρόκειται για πολίτες που συμμετέχουν ενεργά στα κοινά, έχουν συχνές κοινωνικές επαφές με φίλους ή συγγενείς, εμπιστεύονται τους ανθρώπους και γνωρίζουν άτομα που μπορούν να ζητήσουν βοήθεια σε περίπτωση που αντιμετωπίσουν δυσκολίες. Στον αντίποδα της σχετικής κλίμακας, τοποθετούνται τα άτομα που διαθέτουν χαμηλό κοινωνικό κεφάλαιο (βαθμοί 0-1), συγκεκριμένα το 17% (σχεδόν 1 στους 6), εκ των οποίων «πολύ χαμηλό» (βαθμός 0) το 2%. Οι πολίτες αυτοί δεν συμμετέχουν ενεργά στα κοινά, δεν έχουν συχνές κοινωνικές επαφές με φίλους ή συγγενείς, δεν εμπιστεύονται τους ανθρώπους, ούτε γνωρίζουν κάποιο πρόσωπο που θα μπορούσαν να απευθυνθούν όταν έχουν δυσκολίες (Διαγράμματα 1 & 2).

Το ύψος του κοινωνικού κεφαλαίου εξαρτάται άμεσα από μία σειρά μεταβλητών, όπως: το φύλο, η ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, η απασχόληση, το εισόδημα, η αστικότητα, το ενδιαφέρον για την πολιτική και η ιδεολογία. Συγκεκριμένα, μεγαλύτερα ποσοστά «υψηλού κοινωνικού κεφαλαίου» εμφανίζουν: οι άνδρες (39%, έναντι 33% των γυναικών), οι νέοι 18-34 ετών (41%), τα άτομα με ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης (48%), οι απασχολούμενοι (46% - και ιδιαίτερα οι μισθωτοί του Δημοσίου τομέα, 54%), οι κάτοικοι ημιαστικών περιοχών (40%), τα άτομα που «ζουν άνετα» ή «τα καταφέρνουν» με το εισόδημά τους (42%), όσοι έχουν υψηλό ενδιαφέρον για την πολιτική (40%) και οι ιδεολογικά προσκείμενοι στην Αριστερά (43%). Αυτές οι κατηγορίες του πληθυσμού φαίνεται ότι έχουν καλύτερη πρόσβαση σε δίκτυα συμμετοχής ή υποστήριξης, είναι περισσότερο «ενσωματωμένες» στην κοινωνία και κατ' επέκταση μπορούν να αντιμετωπίσουν καλύτερα τις δυσκολίες που παρουσιάζονται δημιουργώντας συμμαχίες. Αντίθετα, μεγαλύτερα ποσοστά «χαμηλού κοινωνικού κεφαλαίου» εμφανίζουν: τα άτομα άνω των 55 ετών (19%), κατώτερου επιπέδου εκπαίδευσης (26%), οι άνεργοι (23%), όσοι έχουν οικονομικές δυσκολίες (19%), οι κάτοικοι αγροτικών περιοχών (21%), όσοι δεν ενδιαφέρονται για την πολιτική (24%) και όσοι είναι απολίτικοι (29%). Τα άτομα αυτά έχουν μικρή ή καθόλου πρόσβαση σε δίκτυα συμμετοχής ή υποστήριξης, είναι περισσότερο «απομονωμένα κοινωνικά» και, ελλείψει συμμαχιών, είναι πιθανότερο να αντιμετωπίζουν μόνα τους τα προβλήματα που τους παρουσιάζονται (Πίνακας 1).

Greek Social Issues

Π.1α Κλίμακα κοινωνικού κεφαλαίου, κατά κοινωνική κατηγορία - 2015

	Υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο (3-4)	Μεσαίο κοινωνικό κεφάλαιο (2)	Χαμηλό κοινωνικό κεφάλαιο (0-1)	Βαθμός κοινωνικού κεφαλαίου (Μ.Ο.)
ΣΥΝΟΛΟ	36	47	17	2,2
ΦΥΛΟ				
Άνδρες	39	45	16	2,3
Γυναίκες	33	49	18	2,2
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ				
18-34 ετών	41	48	11	2,3
35-54 ετών	40	44	16	2,3
55 ετών και άνω	33	48	19	2,2
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ				
Κατώτερη	21	53	26	1,9
Μέση	29	52	19	2,1
Ανώτερη	48	40	12	2,5
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				
Ενεργοί	46	41	14	2,4
Άνεργοι	29	48	23	2,1
Μη-ενεργοί	30	52	18	2,2
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ				
Εργοδότες-Αυτ/μενοι	45	40	15	2,3
Μισθωτοί ΔΤ*	54	37	10	2,6
Μισθωτοί ΙΤ	41	43	16	2,3
Άνεργοι	29	48	23	2,1
Συνταξιούχοι	32	50	18	2,2
Νοικοκυρές*	22	61	17	2,1

Π.1β Κλίμακα κοινωνικού κεφαλαίου, κατά κοινωνική κατηγορία - 2015

	Υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο (3-4)	Μεσαίο κοινωνικό κεφάλαιο (2)	Χαμηλό κοινωνικό κεφάλαιο (0-1)	Βαθμός κοινωνικού κεφαλαίου (Μ.Ο.)
ΣΥΝΟΛΟ	36	47	17	2,2
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ				
Αστικά	38	47	16	2,3
Ημιαστικά	40	43	17	2,3
Αγροτικά	29	50	21	2,1
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ				
Υπάρχει δυσκολία	33	48	19	2,2
Τα καταφέρνουν/ Ζουν άνετα	42	45	14	2,4
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ				
Πολύ	40	46	14	2,3
Αρκετά	37	46	17	2,3
Λίγο*	34	46	20	2,1
Καθόλου	24	52	24	2,0
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΥΤΟΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ				
Αριστερά	43	43	14	2,4
Κεντροαριστερά	40	46	15	2,3
Κέντρο	37	45	18	2,2
Κεντροδεξιά	38	50	11	2,3
Δεξιά	29	50	20	2,1
Απολίτικοι*	22	49	29	1,8

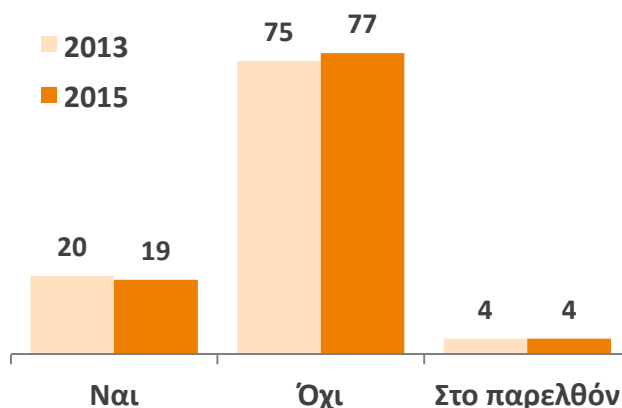
Greek Social Issues

I. Κοινωνική συμμετοχή

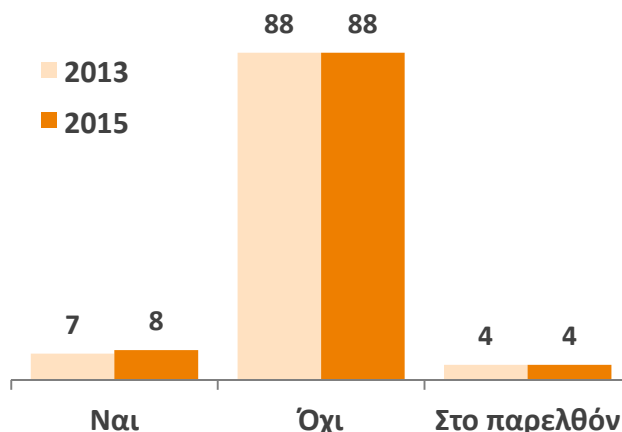
Η συμμετοχή των Ελλήνων στα κοινά (σε κόμματα, πολιτικές οργανώσεις, επαγγελματικούς συλλόγους, συνδικαλιστικές οργανώσεις, σωματεία, επιμελητήρια και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) παραμένει σταθερή τα τελευταία 2,5 χρόνια στις μετρήσεις της Public Issue³. Συγκεκριμένα, περίπου ο 1 στους 5 πολίτες (19%) είναι μέλος σε επαγγελματικό σύλλογο ή επαγγελματική οργάνωση, το 8% σε πολιτικό κόμμα ή πολιτική οργάνωση, και το 5% είναι μέλη σε κάποια Μη Κυβερνητική Οργάνωση (Διαγράμματα 3-5). Σε γενικές γραμμές, το προφίλ του πολίτη που συμμετέχει ενεργά στα κοινά είναι: άνδρας, ανώτερης εκπαίδευσης και με ενδιαφέρον για την πολιτική. Όσον αφορά τις κοινωνικές επαφές των Ελλήνων με φίλους και συγγενείς, προκύπτει ότι είναι συχνές, αφού τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα, οι 3 στους 4 Έλληνες (75%) βρίσκονται με φίλους και οι 2 στους 3 (67%) με συγγενείς (Διαγράμματα 6-7).

³ βλ. Greek Social Issues 7-2013: «Η συμμετοχή των πολιτών στην Ελλάδα, 2013», <http://www.publicissue.gr/2539/participation-2013/>

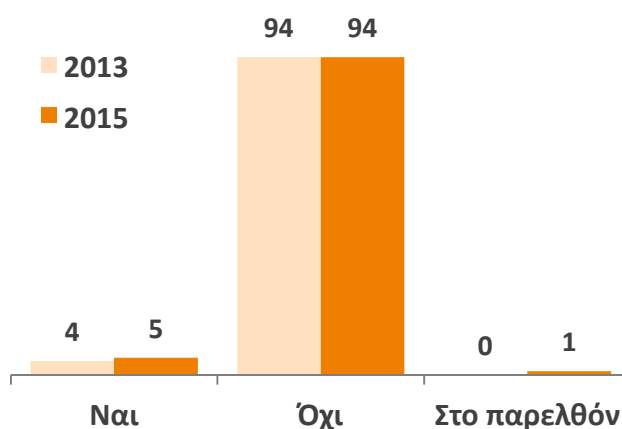
Δ.3 Συμμετοχή σε επαγγελματικό σύλλογο, συνδικαλιστική οργάνωση, σωματείο, 2013-2015

Δ.4 Συμμετοχή σε κόμμα, πολιτική οργάνωση, νεολαία, 2013-2015

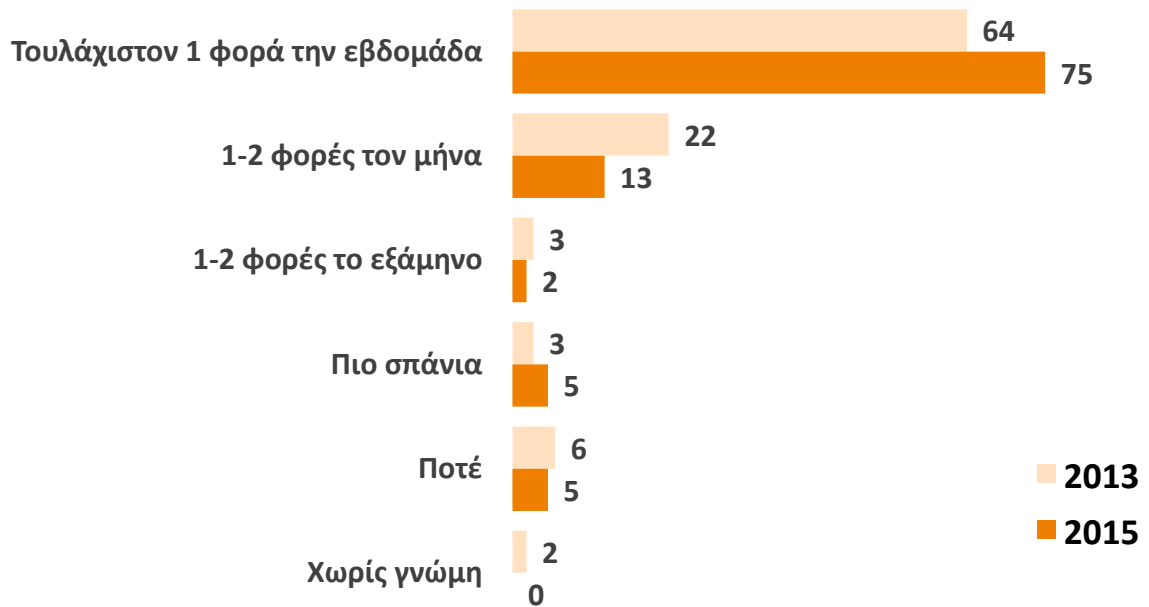

Δ.5 Συμμετοχή σε Μη-Κυβερνητική Οργάνωση, 2013-2015

Greek Social Issues

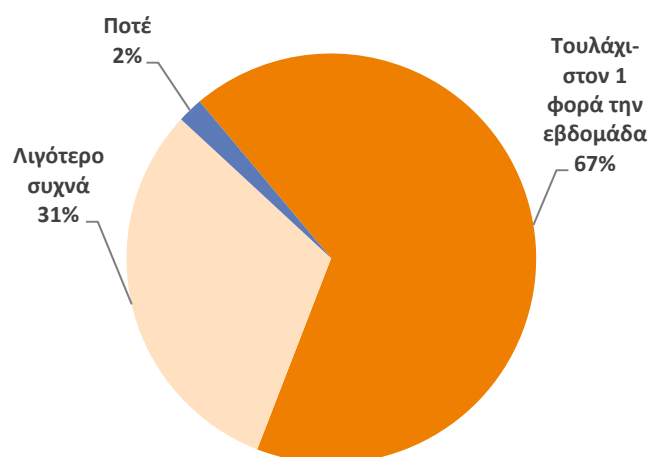
Δ.6 Συχνότητα επαφών με φίλους, 2013-2015

Δ.7α Συχνότητα επαφών με συγγενείς, 2015

Δ.7β Συχνότητα επαφών με συγγενείς, 2015

Greek Social Issues

○ **Επαγγελματικοί σύλλογοι, συνδικαλιστική οργάνωση ή σωματείο**

Σχεδόν ο 1 στους 5 πολίτες (19%) είναι μέλος σε επαγγελματικό σύλλογο, συνδικαλιστική οργάνωση, σωματείο ή επιμελητήριο. Το εν λόγω ποσοστό, δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτη μεταβολή σε σχέση με την αντίστοιχη μέτρηση της Public Issue το 2013 (20%). Η συμμετοχή σε επαγγελματικό σύλλογο, συνδικαλιστική οργάνωση, σωματείο ή επιμελητήριο είναι υψηλότερη στους άνδρες (27%, έναντι 11% στις γυναίκες), στα άτομα ηλικίας 35-54 ετών (25%), στους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (29%), στους μισθωτούς του Δημοσίου τομέα (51%, έναντι 18% του Ιδιωτικού) και στους ιδεολογικά προσκείμενους στην Αριστερά (24%, έναντι 16% στη Δεξιά). Επίσης, η συμμετοχή των πολιτών σε επαγγελματικές οργανώσεις και συλλόγους συσχετίζεται θετικά με το ενδιαφέρον για την πολιτική. Ενδεικτικά, το ποσοστό συμμετοχής μεταξύ αυτών που «ενδιαφέρονται πολύ» για την πολιτική είναι 22%, ενώ σε εκείνους που «δεν ενδιαφέρονται καθόλου» 12% (Πίνακας 2).

○ **Κόμματα – Πολιτικές οργανώσεις**

Περίπου ο 1 στους 12 πολίτες (8%) είναι μέλος σε κάποιο κόμμα, νεολαία κόμματος ή πολιτική οργάνωση. Το εν λόγω ποσοστό, δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτη μεταβολή σε σχέση με την αντίστοιχη μέτρηση της Public Issue το 2013 (7%). Η συμμετοχή σε κόμματα και πολιτικές οργανώσεις είναι υψηλότερη στους άνδρες (10%, έναντι 5% στις γυναίκες), στους μισθωτούς του Δημοσίου τομέα (10%, έναντι 6% στους μισθωτούς Ιδιωτικού τομέα), και στους ιδεολογικά προσκείμενους στη Δεξιά (11%, έναντι 8% στην Αριστερά). Εύλογα, η συμμετοχή των πολιτών σε κόμματα και πολιτικές οργανώσεις συσχετίζεται θετικά με το ενδιαφέρον τους για την πολιτική. Οι πολίτες που δηλώνουν ότι «ενδιαφέρονται πολύ» έχουν υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής (11%) και ακολουθούν με μικρότερα ποσοστά αυτοί που «ενδιαφέρονται αρκετά» (5%), «λίγο» (3%) και «καθόλου» (3%) (Πίνακας 2).

○ **Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις**

Ο 1 στους 20 πολίτες (5%) είναι μέλος σε κάποια Μη Κυβερνητική Οργάνωση (π.χ. για την προστασία του περιβάλλοντος, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κλπ.). Το εν λόγω ποσοστό, δεν παρουσιάζει αξιοσημείωτη μεταβολή σε σχέση με την αντίστοιχη μέτρηση της Public Issue το 2013 (4%). Η συμμετοχή σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις είναι υψηλότερη στα άτομα που έχουν συμπληρώσει ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης (8%), στους κατοίκους των ημιαστικών περιοχών (10%, έναντι 5% των αστικών και 4% των αγροτικών), και σε όσους δηλώνουν ότι «τα καταφέρνουν» ή «ζουν άνετα» με το προσωπικό τους εισόδημα (7%). Στα υπόλοιπα δημογραφικά χαρακτηριστικά δεν εμφανίζονται σημαντικές διαφορές (Πίνακας 2).

○ **Κοινωνικές επαφές με φίλους**

Οι 3 στους 4 Έλληνες (75%) βρίσκονται με φίλους τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα, εκ των οποίων το 36% (ο 1 στους 3) αναφέρει «σχεδόν καθημερινά». Το 13% συναντιέται μια-δυο φορές τον μήνα, το 7% λιγότερα συχνά μέσα στον χρόνο, ενώ το 5% δηλώνει ποτέ ή ότι δεν έχει φίλους. Σε σύγκριση με αντίστοιχη μέτρηση της Public Issue το 2013, η συχνότητα των «καθημερινών επαφών» έχει αυξηθεί από 26% σε 36%, και των «εβδομαδιαίων» από 64% σε 75%. Υψηλότερη συχνότητα κοινωνικών επαφών με φίλους (τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα) εμφανίζουν: οι άνδρες (81%, έναντι 69% των γυναικών), οι νέοι 18-34 ετών (89%), οι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης (78%), οι κάτοικοι ημιαστικών περιοχών (78%) και οι εργαζόμενοι (78%), συγκεκριμένα οι εργοδότες και οι αυτοαπασχολούμενοι (80%) (Πίνακας 2).

○ **Κοινωνικές επαφές με συγγενείς**

Οι 2 στους 3 Έλληνες (67%) βρίσκονται με συγγενείς τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα, εκ των οποίων το 34% (ο 1 στους 3) αναφέρει «σχεδόν καθημερινά». Το 20% (ο 1 στους 5) συναντιέται μια-δυο φορές τον μήνα, το 11% λιγότερο συχνά μέσα στον χρόνο, ενώ το 2% δηλώνει ποτέ ή ότι δεν έχει συγγενείς. Συχνότερες κοινωνικές επαφές με συγγενείς (τουλάχιστον 1 φορά την εβδομάδα) έχουν: οι νέοι 18-34 ετών (75%), οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (71%), οι κάτοικοι ημιαστικών περιοχών (70%) και οι ιδεολογικά προσκείμενοι στη Δεξιά (71%) (Πίνακας 2).

Greek Social Issues

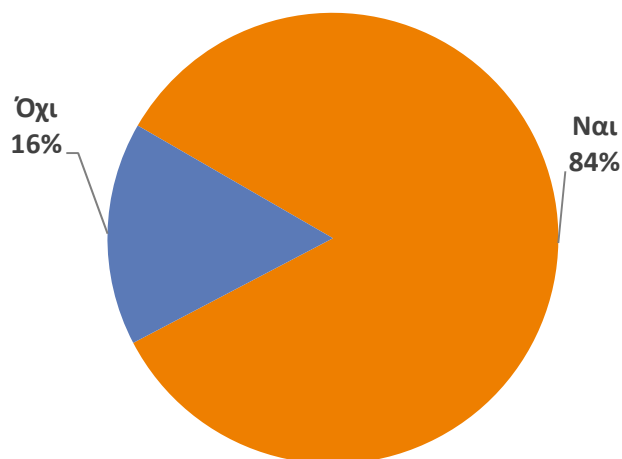
II. Κοινωνική εμπιστοσύνη

Σε γενικές γραμμές, η πλειοψηφία των Ελλήνων (60%, 6 στους 10) δηλώνει ότι δεν μπορεί να εμπιστευτεί τους ανθρώπους. Ωστόσο, το 84% αναφέρει ότι έχει κάποιον συγγενή ή φίλο που απευθύνεται συνήθως όταν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα. (Διαγράμματα 8 & 9) Τα αποτελέσματα αυτά φανερώνουν ότι υπάρχει μια γενικευμένη δυσπιστία στην ελληνική κοινωνία για τους ανθρώπους που βρίσκονται πιο μακριά από το στενό περιβάλλον των συγγενών και φίλων.

Δ.8 Εμπιστοσύνη στους ανθρώπους, 2004-2015

Δ.9 Κοινωνική υποστήριξη από συγγενείς ή φίλους, 2015

Greek Social Issues

○ Εμπιστοσύνη στους ανθρώπους

Στο ερώτημα, αν τους περισσότερους ανθρώπους μπορείς να τους εμπιστευτείς ή όχι, οι 6 στους 10 Έλληνες (60%) απαντούν αρνητικά, ότι «δεν μπορείς να τους εμπιστευτείς». Μόνο το 26% (1 στους 4) δηλώνει ότι εμπιστεύεται τους περισσότερους ανθρώπους, ενώ το 15% αποφεύγει να πάρει ξεκάθαρα θέση υπέρ της μιας ή της άλλης άποψης. Σε σύγκριση με παλιότερη μέτρηση της Public Issue/VPRC το 2004, το ποσοστό εμπιστοσύνης έχει αυξηθεί από 17% σε 26%. Τέσσερις βασικές μεταβλητές που φαίνεται να επηρεάζουν την κοινωνική εμπιστοσύνη των ερωτώμενων είναι: i) το επίπεδο εκπαίδευσης, ii) ο βαθμός αστικότητας της περιοχής κατοικίας, iii) το εισόδημα και iv) η πολιτική ιδεολογία. Ως προς το πρώτο, τα άτομα που έχουν συμπληρώσει ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης τείνουν να εμπιστεύονται περισσότερο τους ανθρώπους (33%) σε σχέση με εκείνα που έχουν συμπληρώσει μέση (24%) και κατώτερη (12%) εκπαιδευτική βαθμίδα. Δεύτερον, μεγαλύτερο ποσοστό εμπιστοσύνης εμφανίζουν οι κάτοικοι των αστικών κέντρων (30%), συγκρινόμενοι με τους κατοίκους ημιαστικών (22%) και αγροτικών (16%) περιοχών. Τρίτον, οι ερωτώμενοι που «τα καταφέρνουν» ή «ζουν άνετα» με το εισόδημά τους απαντούν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι εμπιστεύονται τους ανθρώπους (33%) σε σχέση με όσους αντιμετωπίζουν «δυσκολίες» στη διαβίωσή τους (23%). Ως προς το τέταρτο, οι ιδεολογικά προσκείμενοι στην Αριστερά εμπιστεύονται περισσότερο τους ανθρώπους (33%) σε σχέση με τους υποστηρικτές του Κέντρου (29%) και της Δεξιάς (21%) (Πίνακας 2).

○ Κοινωνική υποστήριξη από φίλους ή συγγενείς

Η πλειοψηφία των Ελλήνων (84%) αναφέρει ότι έχει κάποιον φίλο ή συγγενή που απευθύνεται συνήθως όταν αντιμετωπίζει κάποιο πρόβλημα, σε αντίθεση με το 16% των ερωτώμενων (1 στους 6) που απάντησαν αρνητικά, ότι «δεν έχουν». Τα άτομα που αναφέρουν σε μεγαλύτερο ποσοστό ότι έχουν κάποιον φίλο ή συγγενή να απευθυνθούν σε περίπτωση ανάγκης είναι οι γυναίκες (88%, έναντι 80% των ανδρών), οι νέοι 18-34 ετών (88%) και οι ιδεολογικά προσκείμενοι στη Δεξιά (88%) (Πίνακας 2).

Greek Social Issues

Π.2α Μεταβλητές κλίμακας κοινωνικού κεφαλαίου, κατά κοινωνική κατηγορία, 2015

	Υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο (3-4)	Συμμετοχή σε Επαγγελματικό σύλλογο	Συμμετοχή σε Κόμμα / Πολιτική οργάνωση	Συμμετοχή σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	Επαφή με φίλους (τουλάχιστον εβδομαδιαία)	Επαφή με συγγενείς (τουλάχιστον εβδομαδιαία)	Εμπιστοσύνη στους ανθρώπους	Κοινωνική υποστήριξη από συγγενείς ή φίλους
ΣΥΝΟΛΟ	36	19	8	5	75	67	26	84
ΦΥΛΟ								
Άνδρες	39	27	10	5	81	68	26	80
Γυναίκες	33	11	5	6	69	65	26	88
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ								
18-34 ετών	41	12	7	5	89	75	28	88
35-54 ετών	40	25	6	5	73	65	29	85
55 ετών και άνω	33	17	9	6	73	66	24	82
ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ								
Κατώτερη	21	9	7	2	64	71	12	81
Μέση	29	13	5	4	78	64	24	82
Ανώτερη	48	29	9	8	76	67	33	87
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ								
Ενεργοί	46	34	8	5	78	67	28	83
Άνεργοι	29	6	4	4	68	67	28	84
Μη-ενεργοί	30	10	8	6	74	66	24	84
ΘΕΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ								
Εργοδότες-Αυτ/μενοι	45	39	9	5	80	68	24	76
Μισθωτοί ΔΤ*	54	51	10	5	72	65	32	87
Μισθωτοί ΙΤ	41	18	6	4	79	66	29	88
Άνεργοι	29	6	4	4	68	67	28	84
Συνταξιούχοι	32	13	9	7	74	68	24	83
Νοικοκυρές*	22	2	6	4	72	61	23	90

Greek Social Issues

Π.2β Μεταβλητές κλίμακας κοινωνικού κεφαλαίου, κατά κοινωνική κατηγορία, 2015

	Υψηλό κοινωνικό κεφάλαιο (3-4)	Συμμετοχή σε Επαγγελματικό σύλλογο	Συμμετοχή σε Κόμμα / Πολιτική οργάνωση	Συμμετοχή σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	Επαφή με φίλους (τουλάχιστον εβδομαδιαία)	Επαφή με συγγενείς (τουλάχιστον εβδομαδιαία)	Εμπιστοσύνη στους ανθρώπους	Κοινωνική υποστήριξη από συγγενείς ή φίλους
ΣΥΝΟΛΟ	36	19	8	5	75	67	26	84
ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ								
Αστικά	38	20	7	5	74	65	30	85
Ημιαστικά	40	19	8	10	78	70	22	83
Αγροτικά	29	16	9	4	76	68	16	82
ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ								
Υπάρχει δυσκολία	33	18	8	5	74	66	23	83
Τα καταφέρνουν/ Ζουν άνετα	42	21	8	7	76	67	33	85
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ								
Πολύ	40	22	11	7	76	65	28	85
Αρκετά	37	18	5	5	76	69	28	85
Λίγο*	34	16	3	7	74	64	20	81
Καθόλου	24	12	3	2	70	67	18	79
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΗ ΑΥΤΟΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ								
Αριστερά	43	24	8	6	75	67	39	84
Κεντροαριστερά	40	25	8	7	77	64	27	86
Κέντρο	37	19	3	4	76	67	29	82
Κεντροδεξιά	38	19	11	6	79	75	21	90
Δεξιά	29	10	12	7	70	65	20	86
Απολίτικοι*	22	10	4	3	73	63	13	72

Greek Social Issues

www.publicissue.gr